

Ordlista processrätt

[Introduktion](#) - [Domstolar](#) - [Tvistemål](#) - [Brottmål](#) - [Bevis](#) - [Ordlista processrätt](#)

Ackusatoriska principen - Principen att det är parterna, inte domstolen, som ansvarar för att framföra yrkanden och bevisning i ett mål. Domstolen ska vara en neutral part som bedömer det material som presenteras.

Anhålla - Ett beslut av åklagare att tillfälligt frihetsberöva en person misstänkt för brott, i avvaktan på beslut om häktning.

Bestridande - När en part i ett rättsligt förfarande motsätter sig motpartens påståenden eller yrkanden.

Bevisbörda - Skyldigheten för en part att bevisa de omständigheter som parten grundar sina yrkanden på.

Dispositionsprincipen - Principen att det är parterna som bestämmer över målets föremål och omfattning, inklusive rätten att avsluta tvisten genom förlikning. Yrkandet sätter ramen för domslutet.

Dispositiva mål - Mål där parterna har rätt att själva bestämma över tvisteföremålet och kan avsluta processen genom förlikning, till skillnad från indispositiva mål där sådan rätt begränsas av lag.

Domare - En person som är utsedd att döma i rättsliga tvister och brottmål.

Domvilla - Ett allvarligt processfel som kan leda till att en dom undanröjs och målet tas upp till ny prövning.

Exekutionstitel - Ett juridiskt dokument som utgör grund för verkställighet av ett krav, till exempel en dom eller ett skuldebrev.

Fastställsetalan - Ett yrkande som syftar till att få domstolens fastställelse av en rättslig relation eller ett rättsligt förhållande.

Fullgörelsetalan - Ett yrkande i civilmål som syftar till att få dom på att motparten ska fullgöra en prestation, exempelvis betala en skuld.

Förenklat tvistemål (FT-mål) - Ett förfarande för mindre tvistemål med enklare processregler för att snabba på handläggningen.

Förhandlingsprincipen - Principen att det är parterna som framlägger bevis och argumenterar för sin sak, medan domstolen har en mer passiv roll.

Förlikning - En överenskommelse mellan parterna i en tvist för att nå en lösning utan domstols avgörande.

Förundersökning - Den utredning som polis och åklagare genomför för att klargöra om brott har begåtts och om det finns tillräckliga bevis för att väcka åtal.

Gripa - Att tillfälligt frihetsberöva en person som misstänks för brott, ofta i samband med brottets begång eller kort därefter.

Gärningsbeskrivning - En detaljerad beskrivning av det brott som en person misstänks för att ha begått.

Gärningsman - Den person som misstänks för, eller har befunnits skyldig till, att ha begått ett brott.

Hovrätt - Andra instans bland de allmänna domstolarna, som prövar mål som överklagats från tingsrätten.

Häkta - Ett beslut av domstol att frihetsberöva en person misstänkt för brott under längre tid, i väntan på rättegång.

Högsta domstolen - Sveriges högsta rättsliga instans bland de allmänna domstolarna.

Indispositiva mål - Mål där parternas rätt att förfoga över tvisten är begränsad av lag, ofta mål som rör statusfrågor eller där allmänintresset kräver att staten ingriper.

Jura novit curia - Latinsk princip som betyder "domstolen känner lagen", innebärande att det är domstolens ansvar att känna till och tillämpa relevant lagstiftning.

Koncentrationsprincipen - Principen att allt väsentligt material ska presenteras vid ett huvudförhandlingstillfälle för att processen ska vara effektiv.

Kontradiktionsprincipen - Principen att en part ska ges möjlighet att ta del av och bemöta den motpartens material.

Kärande - Den part som inleder ett mål genom att väcka talan mot någon annan.

Käromål - Det yrkande eller de yrkanden som en kärande framställer i ett rättsligt förfarande.

Laga kraft - När en dom eller ett beslut inte längre kan överklagas och därmed är bindande och verkställbart.

Medgivande - När en part i ett rättsligt förfarande accepterar motpartens yrkande eller påstående.

Muntlighetsprincipen - Principen att muntlig förhandling ska ligga till grund för domstolens beslut.

Målsägande - Målsägande är den person som blivit utsatt för ett brott (brottsoffer).

Målsägandebiträde - Målsägandebiträdet tar tillvara målsägandens intressen och ger stöd under förundersökning och rättegång, samt kan hjälpa till med skadestånd. Utses av domstol vid grövre brott eller särskilt behov.

Nämndeman - En lekmannadomare som tillsammans med en eller flera yrkesdomare deltar i avgörandet av mål i tingsrätt och hovrätt.

Offentlighetsprincipen - Principen att rättegångar är offentliga, så att allmänheten och media har rätt att närvara.

Ombud - En person som företräder en part i ett rättsligt förfarande, exempelvis en advokat.

Omedelbarhetsprincipen - Principen att domstolen endast ska grunda sitt avgörande på det

material som presenterats under huvudförhandlingen.

Partsbehörighet - Rätten för en person att vara part i ett rättsligt förfarande, det vill säga att ha rätt och skyldighet att föra fram sin sak inför domstolen.

Processbehörighet - Rätten för en person att driva en process. Hänger ihop med rättslig handlingsförmåga. Ett barn kan vara part (partsbehörighet), men har inte processbehörighet.

Resning - Ett förfarande där en dom som vunnit laga kraft kan tas upp till ny prövning på grund av nya omständigheter eller bevis.

Rättskraft - Egenskapen hos en dom eller ett beslut att vara slutgiltigt och bindande, inte längre kan överklagas.

Rättssäkerhet - Principen att rättsliga förfaranden och beslut ska vara förutsägbara, rättvisa och grundade på lag.

Sanningsförsäkran - En förklaring som en part eller ett vittne avger under ed eller på heder och samvete, om att uppgifterna som lämnas är sanna.

Sannolika skäl - En högre grad av misstanke än skäligen misstänkt, används som grund för att häkta någon i brottmål.

Skäligen misstanke - Den lägre misstankegrad som krävs för att inleda en brottsutredning eller vidta vissa tvångsåtgärder, som att anhålla.

Stadfäst förlikning - När en förlikning mellan parterna i en tvist godkänns och blir bindande genom en domstols beslut.

Styrkt - När det finns tillräcklig bevisning för att ett påstående ska anses vara bevisat i rättslig mening i tvistemål.

Svarande - Den part som ett käromål riktas mot i ett rättsligt förfarande.

Svaromål - De argument och bevis som den svarande framför som svar på kärandens käromål.

Talerätt - Rätten att väcka en rättslig talan eller göra ett yrkande inför domstol (den som "berörs" av tvist).

Tillräckliga skäl - En standard för beviskrav som ofta används för att besluta om åtgärder som kräver ett starkare bevisläge än skäligen misstanke, men inte når upp till utom rimligt tvivel.

Tilltalad - En person som åtalats för ett brott och står inför rätta i en brottmålsprocess.

Tingsrätt - Första instans i det svenska domstolssystemet för både civil- och brottmål.

Tredskodom - En dom som meddelas när svaranden utan giltig anledning uteblir från rättegången, baserat på de yrkanden och bevis som käranden presenterat.

Utom rimligt tvivel - Den högsta bevisstandard som används i brottmål, innebär att det inte finns något rimligt tvivel om den tilltalades skuld.

Vittne - En person som kallas till rättegång för att lämna muntlig bevisning om vad denne har sett, hört eller på annat sätt upplevt.

Vittnesed - Ett löfte eller en försäkran som ett vittne avger inför rätten om att tala sanning.

Yrkande - En parts formella begäran till domstolen om vad parten vill att domstolen ska besluta.

Överklaga - Att begära att en högre rättsinstans prövar ett beslut eller en dom som meddelats av en lägre instans.

From:

<https://www.juridik.kristiansen.nu/> - **Juridik på gymnasiet**

Permanent link:

<https://www.juridik.kristiansen.nu/doku.php?id=processraett:ordlista&rev=1739348789>

Last update: **2025/02/12 08:26**

